NJFF Rogaland I Revheimsveien 126 I 4043 Hafrsfjord I e-post.rogaland@njff.no I tlf: 90928726

Stavanger 2/9-2025

Til: Sokndal Kommune.
NVE, Sokndal JFF, Statsforvalteren i Rogaland, Sokndal Elveeigerlag, Vannkoordinator Dalane

Høringsuttalelse vedrørende detaljregulering flomtunnel – Søknad om konsesjon for vannuttak fra Sokna/flomsikring av Hauge.
PlanID 201701

Saksnummer NVE: 202423367

1. Da planene for flomtunnell var på høring i 2022 sendte NJFF Rogaland et høringsinnspill der det ble skissert betydelig bekymring for de planer som forelå.

I ettertid kan vi stå for disse innsigelsene, derfor legger vi ved vår uttale fra 2022 også i dette innspillet. Vi ser ikke at de forelagte planer for detaljregulering i 2025 gir tilstrekkelig vern for en rekke forhold for elvas økologi og bærekraft i framtiden dersom ikke planene tar hensyn til de innsigelser vi skisserer og begrunner.

2. Elveeigerlaget i Sokna har også sendt inn et høringsinnspill til forslaget til detaljregulering. Dette er et gjennomarbeidet og stødig dokument som støttes i sin helhet av NJFF Rogaland.

For NJFF Rogaland

Tore Gilje Regionsekretær

NJFF Rogaland I Revheimsveien 126 I 4043 Hafrsfjord I e-post.rogaland@njff.no I tlf: 90928726

Her følger NJFF Rogalands høringsinnspill i 2022:

Sokndal kommune
Gamleveien 20
4380 Hauge i Dalane

Sandnes 15.02.2022

Høringsuttalelse til KU-plan flomtiltak/flomtunnel Sokndalsvassdraget, Detaljregulering med KU, Sokna del I, planid 2017001, Sokndal

Vi viser til plan og KU-utredning. NJFF-Rogaland har etter avtale med saksbehandler fått utsatt høringsfrist til 15.februar 2022 da vi ikke fikk tilsendt høringen ved normal utsendelse.

Sammendrag

NJFF-Rogaland mener planlagt tiltak hvor en foreslår å etablere en senkbar luke eller lignende, oppstrøms Prestbro i Åmodtshølen, og inntaksløsning og ny tunell under FV44 er et betydelig inngrep i vassdraget og vi er skeptisk til valgt løsning. Løsningen virker dessuten unødig kompleks og særdeles kostbar.

Under anleggsperioden vil en måtte forvente stor graveaktivitet i elva i berørt område, noe som utvilsomt vil tilføre vassdraget nedstrøms store mengder med finstoff som vil legge seg nedover elva og gi negative virkninger for fremtidig gyte- og oppvekstpotensiale for anadrom fisk. Det samme for invertebrater og elvemusling.

Det sies i planen at ved normal vannføring vil luken i Sokna ligge nede og jevnt med eksisterende elvebunn. Når det er høy vannføring og behov for å føre vann inn i tunnelen som overløp, kan man heve luken og åpne for innløp til tunnel. Vannstanden vil da heves tilsvarende i områdene oppstrøms inntil ønsket vannmengde renner inn i inntaket og videre gjennom tunellen til Jøssingfjord hvor planen regulerer inn utløp.

Vi er bekymret for at denne luken vil benyttes ved selv moderate flommer i vassdraget, noe som vil bety at elva nedstrøm tiltaket vil ende opp med tilsvarende forhold som et sterkt regulert vassdrag med alle tilhørende negative virkninger for økologien i elva og for andarom fisk.

Vi mener at en utbygging som omsøkt kan isåfall medføre en irreversibel skade på laksestammen og tilhørende økosystem i vassdraget, ref. Naturmangfoldloven §9.

NJFF Rogaland I Revheimsveien 126 I 4043 Hafrsfjord I e-post.rogaland@njff.no I tlf: 90928726

Det må være et absolutt krav at dersom det etableres en slik lukeanretning og flomtunnel som omsøkt så må normale flommer opp til minimum 50-årsflom fortsatt gå i elva som tidligere. Først ved flommer som overstiger 50-årsflommer må luken og flomtunnelen tas i bruk. Dette for å sikre helt nødvendig naturlig dynamikk i vassdraget og at vassdraget ikke forringes som gyte- og oppvekstområde nedstrøms tiltaket.

I tillegg er naturlige flommer i vassdraget viktig for våtmarksområdene i tilknytning til vassdraget, både med hensyn på vegetasjon og fugleliv.

Dessuten er det etter vår mening ikke utredet på noen som helst måte de mulige virkninger av at dersom flomtunnelen må åpnes under smoltutvandringen så vil mye av smoltutvandringen foregå gjennom tunnelen. En kjenner ikke til de negative følgene av dette, men kan anta at dette vil kunne øke feilvandringhen når laksen kommer tilbake og skal gå opp i vassdraget.

Det samme vil kunne være tilfellet for utvandring av overstøinger av laks når flomtunnelen må tas i bruk i perioden hvor slik utvandring foregår.

I tillegg må en kunne forvente at mye laks som skal opp i vassdraget lett vil kunne feilvandre inn i Jøssingfjorden når flomtunnelen er i bruk og gå og svive der inne istedetfor at den skulle ha vandret opp i elva. Dette vil øke fangst i sjø og forsinke oppvandringen i elva og dermed også redusere rekreasjonsverdien av fisket.

I luken som skal heves så må det etableres en anordning som sikrer oppgang for laks og sjøørret ellers vil luken fungere som et kunstig vandringshinder når den er i bruk.

Bakgrunn, fiske og friluftsliv

Sokndalselva har etter kalking utviklet seg til å bli en av de aller beste og viktigste aksevassdrag i Rogaland. Elva er åpen for kortsalg til alle og fisket i vassdraget er svært populært og dermed en viktig inntekt- og trivselsfaktor for lokalmiljøet. Sokndalselva ligger lett tilgjengelig nær store befolkningskonsentrasjoner på Nord-Jæren. Rekreasjonsverdien av et slikt vassdrag i så lett tilgjengelig for en befolkning på over 300.000 personer er betydelig og uvurderlig. Følgelig er det viktig at kommunen er seg bevisst sin rolle som viktigste ivaretaker av verdiene i vassdraget.

Selv om utviklingen har vært positiv er laksestammen fremdeles under oppbygging og dermed fortsatt sårbar. Vassdraget har fortsatt et betydelig uforløst potensiale for økt produksjon av laks:

- *Transport av finstoff fra aktivteter rundt vassdraget er fortsatt en klar negativ faktor og tiltak må iverksettes for å redusere dette problemet. Utslipp av slikt finstoff har medført redusert produksjon av anadrom fisk grunnet tilslamming av gyteområder og klogging av hulrom for skjul av yngel og småfisk. Ripping av deler av de mest berørte områdene for å øke produksjonen av anadrom fisk bør gjennomføres.*

NJFF Rogaland I Revheimsveien 126 I 4043 Hafrsfjord I e-post.rogaland@njff.no I tlf: 90928726

- *Dessuten er det fortsatt et potensiale å lette oppgangen av laks i vassdraget ved å fjerne vandringshindre og eventuelt bygge laksetrapper.*

- *Sikre at kantvegestasjon ikke hogges ned, at viktige gyte- og oppvekstbekker ikke legges i rør eller forringes av graving, forbygginger og andre negative biotoptiltak. Her har det vært flere uheldige saker i det siste som kommunen i langt større grad må bidra til å unngå fremover.*

Alternative løsninger

Selv om andre tiltak er vurdert og lagt vekk i tidligere utredninger må vi allikevel si at vi finner det noe besynderlig at alternative løsninger for beskrevet tiltak ikke er behandlet i utsendt høringsmateriell og KU-rapport. Dette gjelder et alternativ hvor en borer foreslått flomtunnel med tilstrekkelig lavt innslagspunkt og justere innløpsterskel slik at flomvann over en viss størrelse i hovedsak renner inn i tunnelen ***uten*** *å måtte bygge denne senkbare luken i selve elva. Vi kan ikke se at dette er behandlet som reelt alternativ.*

Beskrevet tiltak er svært kostbart. Ifølge våre oplysninger beregnet til 430 mnok. Vi antar det kan bli krevende å få finansiert dette tiltaket. Vi mener derfor at alternativet hvor det har vært snakk om å etablere en flomtunnel i Sokndalsstrandved å bore en tunnel i fjell parallelt med eksisterende utløp burde vært skikkelig utredet. Denne flomtunnelen vil ha langt mindre skadelig innvirkning på vassdraget, vil dessuten være et tiltak som kan gjennomføres raskt og vil koste en brøkdel av foreslått tiltak.

Avbøtende tiltak

NJFF-Rogaland mener følgende avbøtende tiltak bør gjennomføres dersom tiltaket blir utført som foreslått:

- *Det må etableres et stringent manøvreringsreglement for bruk av luke og flomtunnel. Luke og flomtunnel må ikke tas i bruk før en når 50-årsflom for å sikre tilstrekkelig dynamikk i vassdraget. Denne manøvreringen må pålegges av NVE og ikke være opp til kommunen å avgjøre*

- *Slik vassdraget er utformet med relativt lite fall og mange grunne områder så vil en lett få betydelige problemer med gjengroing og at viktig habitat klogges igjen av finsmassse når de store flommene uteblir. Disse store flommene er med på å sikre at vassdraget spyler ut slikt finmasse. Noe som er uhyre viktig for å unngå negative virkninger for gyting og oppvekst av laks og sjøørret.*

- *I luken som heves så må det etableres en anordning som sikrer oppgang for laks og sjøørret når luken er i bruk*

NJFF Rogaland I Revheimsveien 126 I 4043 Hafrsfjord I e-post.rogaland@njff.no I tlf: 90928726

- *Gjennomføre biotopforbedrende tiltak i viktige gyte- og oppvekstbekker*
- *Gjennomføre tiltak for å lette oppgangen av laks og sjøørret i de øvre delene av vassdragsstrengene*

Med vennlig hilsen

Oddvar Vermedal
NJFF-Rogaland

Kopi:
NVE
Statsforvalteren i Rogalaland
Klima- og vannkoordinator i Dalane
Sokndal JFF
Sokndalselva elveiegarlag
Dalane Miljø- og Ressurslag